

Katolícka spojená škola
sv. Františka Assiského
4. ročník
gymnázia

31

**PRÁVO A
SPRAVODLIVOSŤ v praxi**

Na dnešnej hodine
budeme spoločne
uvažovať o tom, aké
miesto a vzťahy v
spoločnosti majú:

- PRÁVO,
- SPRAVODLIVOSŤ
- a ZÁKON

Kto nám v krátkosti zhrnie
základné pojmy z minulej
hodiny?

- **spravodlivosť**
- **právo**
- **zákon**
- **tolerancia**
- **pozitivismus a
konštruktivismus**

TROJIČNÝ ŽIVOT A SPOLOČENSTVO BOHA
ktorého základom je
JEDNOTA založená na **LÁSKE**.

Evanjelium

Premieta sa do CIRKVI
ktorá je spoločenstvom ľudí, žijúcich
vzájomne vzťahy podľa vzoru Boha.

Sociálna náuka Cirkvi

JEJ „TIEŇ“ SA PREMIETA DO SVETA
v podobe **SOCIÁLNEJ NÁUKY CIRKVI**,
ktorá uplatňuje tento model v profánnej spoločnosti.

ZÁKLADNÉ PILIERE:

SPOLOČNÉ DOBRO: Človek je bytosť spoločenská a iba v spoločenstve dosahuje svoju plnosť ako človek;

SOLIDARITA: ochota byť oporou a pomocou druhému (jednotlivcovi, či spoločenstvám) vo všetkom, čo presahuje jeho momentálne sily a schopnosti;

SUBSIDIARITA: nesnažiť sa druhého (či už jednotlivca, alebo rôzne miestne spoločenstvá) ovládať, robiť závislým,... ale umožniť mu, aby samostatne a slobodne konal všetko, čo je v jeho možnostiach a schopnostiach a aby tieto stále rástli a jednotlivec sa tak stával stále dospeljší a slobodnejší.

JEJ „TIEŇ“ SA PREMIETA DO SVETA
v podobe SOCIÁLNEJ NÁUKY CIRKVI,
ktorá uplatňuje tento model v profánnej spoločnosti.

**Nejaké otázky
poznámky,
postrehy,
pripomienky
z Vašej strany?**

OTÁZKY, POZNÁMKY, PRIPOMIENKY... ?

Aký je vzťah medzi...

spravodlivosťou;

právom

morálkou

a zákonom?

Aké miesto majú v
spoločnosti a čím jej
prospievajú?

PRÁVO

Vyjadruje to, na čo má daný človek právo.

ZÁKLADNÉ ĽUDSKÉ PRÁVA: tie, ktoré sú spoločné všetkým ľuďom na základe samotného faktu, že sú ľudia: právo na život, slobodu, majetok, užívanie sa, náboženstvo a presvedčenie, rodinu,...

NADOBUDNUTÉ PRÁVA: ktoré získava vzhľadom na svoje postavenie v spoločnosti, napríklad právo na výplatu za svoju prácu od zamestnávateľa, právo na ochranu zo strany štátu, ktorého je občanom,...

SPRAVODLIVOSŤ

Vyjadruje vzťah osôb v rámci spoločnosti, v ktorom je **každému dané to, čo mu po práve náleží**:

*„Spravodlivosť je **morálny princíp požadujúci rešpektovanie právnej normy, cnosť spočívajúca v rešpektovaní práv druhých**. Spravodlivosť je jedna zo základných spoločenských hodnôt.*

*Ako poriadok, ktorým sa riadia vzájomné vzťahy občanov v občianskej spoločnosti, dbá na uplatňovanie princípu rovnosti v podobe spravodlivosti **distribuovanej** pri rozdeľovaní úradov a hodností a v podobe spravodlivosti **komutatívnej** najmä pri ekonomických výmenných vzťahoch. Rovnosť zahrnutá v spravodlivosti kladie na spravodlivosť požiadavku konať rovnako voči všetkým bytostiam, ktoré napriek všetkým náhodným rozdielom možno chápať ako bytostne podobné.“*

(wikipedia.sk)

Základné pojmy

ZÁKONNÁ

(čím je občan
povinný voči
spoločnosti)

SPRAVODLIVOSŤ

DISTRIBUTÍVNA

(čím je
spoločnosť
povinná voči
občanovi)

KOMUTATÍVNA (výmenná) SPRAVODLIVOSŤ
(susedské vzťahy, obchodné vzťahy,...)

PRIRODZENÝ ZÁKLAD...

Prečo...

sa **SPRAVODLIVOSŤ**
vyjadruje takouto
postavou?

Čo postava
vyjadruje a aký
význam majú jej
atribúty?

OTÁZKA NA VÁS

MORÁLKA

MORÁLKA predstavuje súbor pravidiel, prijímaných jednotlivcom a spoločnosťou, ktoré vyjadrujú, ako sa v praxi správať, chovať, konať,... tak, aby sme uskutočňovali spravodlivosť.

„Morálka je súbor uznávaných mravných noriem vyplývajúcich z určitého chápania mravných hodnôt, ich povahy a hierarchie. V podstate, bez ohľadu na filozofické prúdy, môžeme charakterizovať morálku ako spoločenský jav, presnejšie ako oblasť ľudskej skutočnosti vymedzenú protikladnosťou dobra a zla a s nimi spojenými normami správania sa človeka v obklopujúcom ho svete, v spoločnosti, vo vzťahu k iným ľuďom či k sebe.“

(wikipedia.sk)

ZÁKON

„Právna
norma - alebo
súbor
právných
noriem -
najvyššieho
orgánu štátnej
moci
(zákonodarcu)
... zákon na
Slovensku je
všeobecne
záväzný
právný
predpis prijatý
zákonodar-
ným zborom.“
(wikipedia.sk)

„Podľa etymologického významu termín zákon vyjadruje vlastne podstatu ním vyjadreného pojmu - to, čo niečo zakazuje alebo to, čo niečo prikazuje, čiže to, čo ukladá človekovi voľajakú povinnosť, voľajakú zaviazanosť. Podobne aj latinský termín *lex* sa odvodzuje buď zo slova *ligare* – zväzovať, zaväzovať k plneniu povinnosti, alebo zo slova *legare* - úlohou poveriť, odkázať.“

Zákon je „rozumné riadenie ku všeobecnému dobru, vyhlásené tým, kto má na starosti spoločnosť.“

(Tomáš Akvinský)

Dobry zákon teda vydáva **ZÁKONNÁ AUTORITA**, je riadne **VYHLÁSENÝ** a jeho zmyslom by malo byť **VŠEOBECNÉ DOBRO**, ktoré sleduje **ROZUMNÝM** spôsobom.

**Nejaké otázky
poznámky,
postrehy,
pripomienky
z Vašej strany?**

OTÁZKY, POZNÁMKY, PRIPOMIENKY... ?

A magnifying glass with a silver frame and a dark handle, positioned over a green rectangular area in the top left corner.

Takže ešte raz... aký je vzťah medzi...

spravodlivosťou;

právom

morálkou

a zákonom?

Aké miesto majú v spoločnosti a čím jej prospievajú?

Ako sa tento vzťah líši v prípade...

teórie PRIRODZENÉHO
zákona;

teórie právneho POZITIVIZMU
a KONŠTRUKTIVIZMU?

PRIRODZENÉ PRÁVO

Základom je **OBJEKTÍVNA DEFINÍCIA ČLOVEKA** a **OBJEKTÍVNA DÔSTOJNOSŤ ČLOVEKA**, neodňateľne zakotvená v samej prirodzenosti človeka a v objektívnom zmysle a celi jeho života

- ... od nej sa potom odvíjajú **NEODŇATEĽNÉ PRÁVA** jednotlivca a **JEDNOZNAČNÉ PRINCÍPY** platiace pre spoločnosť.
- ... od nich sa potom odvíja **SPRAVODLIVOSŤ** – čiže taký spôsob života a konania, ktorý všetky tieto práva a princípy rešpektuje, uskutočňuje a naplňa.
- ... od nej sa odvíja **MORÁLKA** ako praktický návod, ako žiť a konať spravodlivo.
- ... od nej sa nakoniec odvíjajú **ZÁKONY**, ktoré v písomnej podobe a vyhlásené zákonnou autoritou na základe rozumového poznania objektívneho práva a objektívnej spravodlivosti a objektívnej morálky a povahy dobra a zla definujú, čo je dobré a správne a prikazujú to zachovávať.

PRIRODZENÝ ZÁKLAD ...

POZITIVIZMUS a KONŠTRUKTIVIZMUS

Základom je ZÁKON, vyhlásený oprávneným ZÁKONODARCOM, ktorý má v spoločnosti najvyššiu a v praxi ničím neobmedzenú moc (teoreticky ústavou, ale aj tú zákonodarca prijal a môže aj pozmeniť).

- ... od zákona sa potom odvíja **MORÁLKA**, pretože zákon definuje, čo je legálna (= dobré) a čo je nelegálne (= zlé).
- ... od zákona sa odvíja aj **SPRAVODLIVOSŤ**, ktorá znamená dodržiavať to, čo je stanovené zákonom.
- ... od zákona sa takisto odvíjajú ĽUDSKÉ PRÁVA a **PRINCÍPY ŽIVOTA SPOLOČNOSTI**, ktoré nie sú nič iné, než ovocie zákona: neexistujú v žiadnej objektívnej podobe, sú v lepšom prípade výsledkom spoločenskej dohody (na čom sa dohodneme, to je správne), v horšom prípade výsledkom rozhodnutia štátnej moci (čo vám priznáme, to budete mať...)
- ... od zákona sa nakoniec odvíja aj **DÔSTOJNOSŤ A DEFINÍCIA ČLOVEKA**, ktorá objektívne neexistuje a nadobúda ju jednotlivec až v rámci zákona: som „plnoprávny občan“, ktorý „má zo zákona“ právo... postavenie...

PRIRODZENÝ ZÁKLAD ...

**Nejaké otázky
poznámky,
postrehy,
pripomienky
z Vašej strany?**

OTÁZKY, POZNÁMKY, PRIPOMIENKY... ?

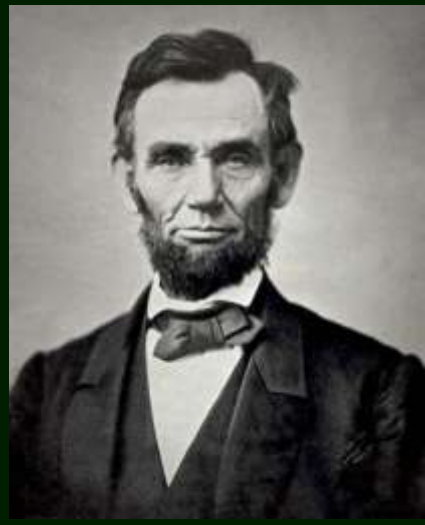
A magnifying glass with a silver frame and a wooden handle, positioned over a green rectangular area.

**Ako by na túto otázku odpovedali
ZÁSTANCOVIA PRIRODZENÉHO ZÁKONA?
ZÁSTANCOVIA POZITIVIZMU a
KONŠTRUKTIVIZMU?**

*„Koľko nôh má pes,
ak nazveme nohou
aj chvost?“*

(Abrahám Lincoln)

... KOĽKO NÔH MÁ PES?

PRIRODZENÝ ZÁKON

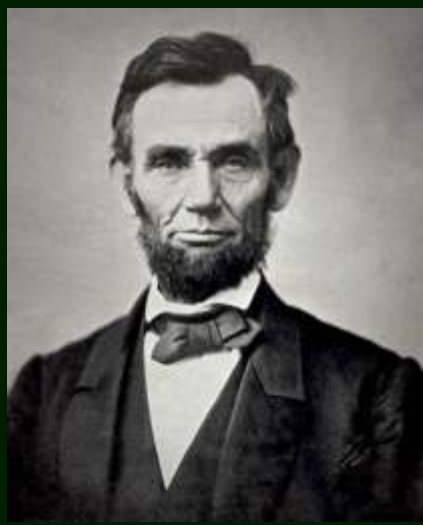
„Štyri. Tým, že chvost
pomenujeme noha, sa z neho
noha nestane.“ (A. Lincoln
deputácii, navrhujúcej zákon)

Existuje objektívna realita.

**Naše rozhodnutia a zákony ju
nevytvárajú, len zrkadlia.**

„Koľko nôh má pes,
ak nazveme nohou
aj chvost?“

(Abrahám Lincoln)

POZITIVIZMUS a KONŠTRUKTIVIZMUS

„Päť.“ (Deputácia, navrhujúca
zákon, Lincolnovi)

**Neexistuje tu nejaká daná
objektívna realita.**

**Naše rozhodnutia a zákony ju
ešte len vytvárajú.**

**Ak prehlásime chvost za nohu,
potom chvost je nohou a pes
má päť nôh.**

PRIRODZENÝ ZÁKLAD ...

A magnifying glass with a silver frame and a wooden handle, positioned over a green background.

Ako by na túto otázku **odpovedali**
ZÁSTANCOVIA PRIRODZENÉHO ZÁKONA?
ZÁSTANCOVIA POZITIVIZMU a
KONŠTRUKTIVIZMU?

VIAČ DO PRAXE...

Je POTRAT
VRAŽDOU človeka,
alebo nie je?

OTÁZKA NA VÁS

... JE POTRAT VRAŽDOU ČLOVEKA?

PRIRODZENÝ ZÁKON

V okamihu počatia je človek geneticky kompletná bytosť. Nič nové už v tomto smere do seba neprijíma, už len rastie a rozvíja sa: od počatia cez pôrod, detstvo, dospelosť, starobu až po smrť...

POTRAT PRETO JE VRAŽDOU ČLOVEKA, pretože objektívne zabíja objektívne existujúceho a žijúceho človeka.

Je POTRAT
VRAŽDOU človeka,
alebo nie je?

POZITIVIZMUS a KONŠTRUKTIVIZMUS

Potrat nie je vraždou.

Ak zadefinujeme, že to nie je človek, ale iba „plod“ – alebo ak zadefinujeme, že pred narodením to nie je vražda, ale len akési „prerušenie tehotenstva“...

**POTOM POTRAT VRAŽDOU NIE JE
A JEHO VYKONANIE JE SPRÁVNE,
DOBRÉ A CHVÁLYHODNÉ...**

PRIRODZENÝ ZÁKLAD...

**Nejaké otázky
poznámky,
postrehy,
pripomienky
z Vašej strany?**

OTÁZKY, POZNÁMKY, PRIPOMIENKY... ?

A magnifying glass with a wooden handle and a silver frame, positioned over a green background.

Ako by na túto otázku odpovedali
ZÁSTANCOVIA PRIRODZENÉHO ZÁKONA?
ZÁSTANCOVIA POZITIVIZMU a
KONŠTRUKTIVIZMU?

Čo je to

TOLERANCIA?

... TOLERANCIA?

PRIRODZENÝ ZÁKON

- Sú veci objektívne **dobré** – a tie musíme **PODPOROVAŤ**.
- Sú veci síce nie dobré a hodné podpory, ale ani tak zlé, aby sme proti nim museli bojovať – a tie môžeme **TOLEROVAŤ**.
- A sú veci objektívne **zlé**, ktoré musíme jasne a jednoznačne **ODMIETAŤ**.

TOLERANCIA...

POZITIVIZMUS a KONŠTRUKTIVIZMUS

Neexistuje žiadne objektívne meradlo, podľa ktorého by sme mohli usúdiť, či je niečo dobré, alebo zlé.

Všetky názory a postoje a spôsoby života sú teda rovnocenné a musia byť úplne rovnako prijímané a tolerované –

prinajmenšom dovtedy, kým niektorý zákonom neurčíme ako zlý.

PRIRODZENÝ ZÁKLAD ...

**Nejaké otázky
poznámky,
postrehy,
pripomienky
z Vašej strany?**

OTÁZKY, POZNÁMKY, PRIPOMIENKY... ?

A magnifying glass with a silver frame and a wooden handle, positioned over a green rectangular area.

**Ako by na túto otázku odpovedali
ZÁSTANCOVIA PRIRODZENÉHO ZÁKONA?
ZÁSTANCOVIA POZITIVIZMU a
KONŠTRUKTIVIZMU?**

NORIMBERSKÝ PROCES

*„Norimberský proces
bol medzinárodný
súdny tribunál pre
potrestanie
vojnových zločinov
spáchaných počas
druhej svetovej
vojny.“*

(wikipedia.sk)

**Bol spravodlivý?
Alebo nie?**

**Bol tolerantný?
Alebo nie?**

... NORIMBERSKÝ PROCES?

PRIRODZENÝ ZÁKON

Aj keď nacistický vodcovia konali *legálne*, konali podľa zákonov, ktoré odporujú objektívnej morálke, dobru, spravodlivosti... a preto môžu byť na jej základe súdený.

Proces bol spravodlivý, pretože sa im dostalo riadneho súdneho procesu a spravodlivého potrestania, či oslobodenia na základe rešpektovania aj ich práv, dôstojnosti,...

NORIMBERSKÝ PROCES

„Norimberský proces bol medzinárodný súdny tribunál pre potrestanie vojnových zločinov spáchaných počas druhej svetovej vojny.“

(wikipedia.sk)

POZITIVIZMUS a KONŠTRUKTIVIZMUS

Neexistuje žiadne objektívne kritérium, ktoré by jasne určilo, či nacizmus bol zlý, alebo nebol.

Ak by vyhrala vojnu Tretia ríša, platili by jej zákony a predstavy o dobre a zle a súdila by za podľa nich zločiny Churchilla, Stalina a Roosevelta.

Pretože vyhrali spojenci, vyhrali aj ich zákony a predstavy o dobre a udialo sa to naopak... – ako znak sily a moci víťazov. V oboch prípadoch (by) to bol akt násilia a netolerancie... ☺

PRIRODZENÝ ZÁKLAD ...

**Nejaké otázky
poznámky,
postrehy,
pripomienky
z Vašej strany?**

OTÁZKY, POZNÁMKY, PRIPOMIENKY... ?

Váš záver:

K čomu sa **prikláňate** skôr?

K pozitivizmu a konštruktivizmu, alebo
k teórii prirodzeného zákona?

Prečo práve k tejto možnosti?

Čo pre **spoločnosť** môže **znamenat'**, ak
príjme jednu, alebo druhú z týchto
možností?

Katolícka spojená škola
sv. Františka Assiského
4. ročník
gymnázia

K O N I E C